

BARTAL Jenő

+1972

Egy bölcs öregur mondta nekem egyszer évtizedekkel ezelőtt: "Tudod, az élet olyan, mint egy terített asztal vacsora után. A vendégek még körülötte ülnek, hogy még egy kicsit poharazzanak. Koccintgatnak, hörpintgetnek, csendesen beszélgetnek, de lassan az egyik is elbóbiskol, a másik is, ez is elmegy, amaz is és egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy már senki sem hallgat a szavunkra és senki sincs, akivel összekoccintuk a poharunkat."

Márer György

Ez a szemléltető példázat merült fel az emlékezetemben, amikor most újra valaki örökre elbóbiskolt az asztalnál: Bartal Jenő, ez a sokunk által becsült és szeretett magyar muzsikus.

Milyen ember volt ez a Bartal Jenő? Hogy jellemezzem? Sokan ismerték magas, erőteljes alakját, ravaszkásan mosolygó tekintetét, szapora beszédét, barátságos, szelíd egyéniségét. Nagyon munkás ember volt, nagyon sokat dolgozott, de nem tudom, gyűjtött-e magának egy kis pénzt közel félévszázados külföldi bolyongása során, az azonban bizonyos, hogy ellenségeket nem igen sikerült összegyűjtenie.

Több epizódot elmondott életpályájáról lapunk hasábjain. Ezekből megtudtuk, hogy zsenge pesti ifjú korában nem tudta egész pontosan, mi is legyen ha felnő: színész-e? A biztonság kedvéért elvégezte a színi akadémiát is még a zeneakadémiát is. És bár már akadémista korában az a tisztesség érte, hogy statisztálhatott a Nemzeti Színház színpadán, végis mégis a zenénél kötött ki, csellóművész és karmester lett.

Ezzel a tudományával azután vándorutra indult a nagyvilágba és meg sem állt a távoli Norvégiáig. Az elmúlt nyáron, amikor arrafelé jártam, Bartal Jenő tanácsára ellátogattam az oslói Grand Hotel éttermébe. Olyan finom, régi-módián elegáns hangulat uralkodott ott, mint valamikor a pesti Hungária Szállóban. Selyem drapériák, süppedő perzsa szőnyegek, kényelmes mahagóni butorok, frakkos, udvarias pincérek, jóvalis őszhaju főur, kitünő koszt, halkszavú, jól öltözött vendégek. Egy másik, régi világ, mely már nincs is, csak ilyen, hogy úgy mondjam: muzeumi formában s az ember így visszatekintve, azt gondolja, hogy mindez csak álmában jött elő.

Itt muzsikált közel félévszázaddal ezelőtt kis zenekarával Bartal Jenő. A norvég trónörökös is meghallgatta a játékát nem is egyszer és amikor néhány évvel ezelőtt itt járt New Yorkban, most már mint Olaf király, újra Bartal Jenő játszott neki és ő örömmel ismerte fel egykori kedvenc muzsikusát az oslói Grand Hotelből.

Norvégia után nem mindjárt következett New York. Előbb még közbeékelődött egy másik világgjáró kaland; Buenos Aires. Az északi sarkkörtől majdnem a déli sarkkörig ivelt Bartal Jenő bekerítő mozdulata, hogy azután huszárosan bevegye New Yorkot. Ez már a huszas évek végéféle történt.

Hosszu amerikai pályáján sok figyelemreméltó dolgot művelt. Összamerikai érdeme, hogy a rádió és a televízió-muzsikának egyik nevezetes uttorója volt. Sokezerszer szerepelt, főleg rádió-programokon. Nemzetközi érdeme, hogy finom szalonzenekarával a legelőkelőbb diplomáciai fogadásokon, államfői látogatásokon, bálokon játszott. És magyar érdeme, hogy akárhol is játszott, előszeretette magyar szerzők műveit játszotta: Lehár, Kálmán, Huszka, Jacobo, Szirmai keringőket, dalokat, a legfűlbemászóbb édes muzsikát, amit csak a magyar föld termett.

De még mindig nem mondtam meg egészen, milyen ember is volt ez a Bartal Jenő. Illetve ebben az utolsó mondatban már egy kicsit benne van.

A földönfutásnak évgyűrűi vannak, mint a százados fáknak. Minden bevándorló magán hordja annak a kornak a bélyegét, amelyben kivándorolt. A századeleji magyar emigráns a századeleji Magyarország lelkiségét hordozza lényegében mindhalálíg, a két háboru között érkezettek azét a korét, a második világháboru utáni jövevények megint egy más világét és az un. 56-osok szintén a magukét.

Senkin sem lehetett ennek az elméletnek az igazságát jobban lemérni, mint Bartal Jenőn. A világképben, amit képviselt, élesen rajzolódott ki a pesti Városliget, a Weingruber és a Wampetich, a Tanagra és a Motofrozo, a Nagykörut békes nyüzsgése, az Andrássy ut diszkrét parkettje az ütemessen trappoló konfliktusokkal, a kávéházi teraszok, a budai hegykoszoru, amely visszaverte az olyan dalok melódiáit, mint a "Vilja, óh Vilja, te szép és csodás", amit Bartal Jenő gyerekkorában egész Pest énekelt. Ezt hozta el magával utraivalóul ez a vándormuzsikus és szinte rögeszmésen ezt őrizte szívében egész mozgalmas életén át.

Az asztal mellett egyre gyérül a kvaterkázók száma, egyre gyakrabban kell vállalnom a szomorú feladatot, hogy barátokról irjak nekrológot. Ilyenkor olyannak látom magamat, mint az ékeszavú papot, aki szívszorító bucsubeszédet mond az érdemes elköltözött ravatala fölött. Ahelyett, hogy feltámasztaná őt.

